Socialutskottets betänkande 1986/87:14

om åtgärder mot asbest (Skr. 1986/87:68)

SoU
1986/87:14

Regeringens skrivelse

I regeringens skrivelse 1986/87:68 (arbetsmarknadsdepartementet) lämnas en redovisning av asbestkommissionens avslutade arbete och av de samlade åtgärder mot asbest som hittills vidtagits resp. planeras. Riksdagen bereds tillfälle att ta del av vad som anförs.

Inledningsvis erinras i skrivelsen om att socialutskottet våren 1984 med anledning av olika motioner (s) uttalat att frågan om ett förbud mot att sälja fordon med asbesthaltiga bromsbelägg borde utredas skyndsamt. Vidare hade utskottet ansett att alla som i arbetet utsattes för inandning av asbest borde erbjudas läkarkontroll och att det inte fanns skäl att behalla det i 26 § asbestkungörelsen angivna villkoret för rätt till sådan kontroll, nämligen att arbetet med asbest skulle omfatta minst halva arbetstiden (SoU 1983/84:29). Riksdagen beslutade att ge regeringen till känna vad socialutskottet anfört (rskr. 350). Med anledning av riksdagens beslut uppdrog regeringen åt arbetarskyddsstyrelsen att skyndsamt utreda de aktuella frågorna.

Regeringen har numera, efter det att notifieringsförfarande i enlighet med gällande GATT- och EFTA-procedurer slutförts, den 21 augusti 1986 utfärdat en förordning (1986:683) om förbud mot asbesthaltiga friktionsbelägg i fordon. Vidare beslutade regeringen i mars 1985 att alla de personer som kände oro efter att tidigare ha utsatts för asbest i sitt arbete, skulle få möjlighet att genomgå en kostnadsfri läkarundersökning. Socialstyrelsen fick i uppdrag att i samråd med arbetarskyddsstyrelsen planera och administrera undersökningarna. Regeringen har därefter beviljat medel för ett register för att följa upp resultaten från hälsokontrollen samt uppdragit åt socialstyrelsen att efter samråd med arbetarskyddsstyrelsen upprätta registret.

I skrivelsen uppges vidare att arbetsmarknadsministern inte ansåg att de nu nämnda åtgärderna var tillräckliga för att minska förekomsten av asbest i hela samhället. Hon tillkallade därför den 21 mars 1985 en särskild asbestkommission med uppgift att ta fram underlag för ett brett åtgärdsprogram mot asbest. I delrapporter (Ds A 1985:5 och 7) har kommissionen i handlingsprogram om sammanlagt 38 punkter föreslagit åtgärder mot asbest inom både den inre och den yttre miljön.

Förslagen gick bl. a. ut på kartläggning av asbestförekomst i ventilationssystem, skärpning av kraven vid rivning och sanering av asbesthaltigt material, förbud mot asbest i bromsbelägg och kopplingsbelägg även i tyngre

fordon, bättre utbildning av och information till personal som arbetar med asbest, skyddsombud m. fl., skärpta regler för märkning och förpackningar som innehåller asbest, nya regler för asbesthantering i skeppstjänst, ökad saneringstakt hos SJ, skärpta krav på saneringsföretag och deponeringsplatser, kartläggning av asbestförekomst i dricksvatten, bättre teknik vid asbestsanering samt bättre analysmöjligheter beträffande luftprover, dricksvatten, ersättningsmaterial m. m.

Under år 1986 har kommissionen huvudsakligen följt upp de föreslagna åtgärderna. I en skrivelse den 3 november 1986 till regeringen har kommissionen framfört sin bedömning att förutsättningar nu finns att komma till rätta med asbestproblemen. Kommissionens arbete är därmed slutfört.

I skrivelsen redovisas hur asbestkommissionens förslag följts upp av olika berörda myndigheter, i vissa fall på regeringens uppdrag, samt vilka regeländringar som vidtagits, dels av regeringen, dels av arbetarskyddsstyrelsen, trafiksäkerhetsverket, sjöfartsverket m. fl. Vidare erinras om att arbetarskyddsstyrelsen skärpt sina föreskrifter för hantering av asbest i arbetsmiljön. En redogörelse lämnas för de nya, strängare reglerna (AFS 1986:2) vilka trädde i kraft den 1 april 1986. Ytterligare revision av reglerna uppges pågå.

Socialstyrelsen har utfärdat Allmänna råd om handläggning av asbestfrågor i byggnader (1986:4). Statens naturvårdsverk uppges vara i färd med att utarbeta allmänna råd för hur deponeringsplatser – tippar – skall vara utformade för att ta emot asbesthaltigt material. Råden väntas föreligga i början av 1987.

Arbetsmarknadsministern framför som sin mening att asbestkommissionens arbete med förslag till åtgärder inom olika områden lagt en grund för att samhället skall kunna få en mer heltäckande kontroll av riskerna med asbest. Genom de regelskärpningar som har gjorts kommer nyanvändning av asbest att ytterligare minska, anför arbetsmarknadsministern vidare. Detta innebär dock inte att riskerna med asbest är eliminerade. Asbesten kommer att finnas kvar i samhället i många år framöver, anför arbetsmarknadsministern. I skrivelsen pekas bl. a. på de problem som uppstår vid import av varor från länder med en annan inställning till asbest och dess risker än den vi har i Sverige. För att förhindra att asbesthaltiga friktionsbelägg kommer in i landet vid leverans av olika maskiner kan ett förbud liknande det mot asbesthaltiga belägg i fordon behöva meddelas, heter det i skrivelsen. Regeringen har gett arbetarskyddsstyrelsen i uppdrag att skyndsamt utreda i vilken utsträckning asbesthaltigt friktionsmaterial förekommer i importerade maskiner. När utredningen föreligger kommer regeringen att pröva behovet av ett förbud (skrivelsen s. 19).

Regeringen har vidare uppdragit åt sjöfartsverket att skärpa kraven för inventering och utmärkning av asbestförekomst ombord på fartyg som köps från utlandet (s. 11).

Arbetsmarknadsministern anför att sedan asbestkommissionens arbete nu slutförts det fortsatta arbetet med att eliminera risker och förebygga skador till följd av exposition för asbest m. m. får bedrivas inom ramen för berörda myndigheters ordinarie verksamhet. Avslutningsvis uttalar arbetsmarknadsministern att hon självfallet kommer att noggrant följa utvecklingen på området.

Utskottet har flera gånger tidigare, bl. a. vid riksmötet 1975/76, uttalat att mycket långtgående åtgärder är befogade för att motverka hälsoriskerna i samband med användningen av asbest och asbesthaltigt material i arbetslivet (bil. 2 till prot. 1975/76:9). Utskottet har ansett att målet för åtgärderna bör vara att asbest och asbestprodukter skall försvinna från arbetslivet.

Utskottet noterar med tillfredsställelse de åtgärder som regeringen och berörda myndigheter nu vidtagit i syfte att så långt möjligt eliminera riskerna med asbestförekomst inom olika områden, inte bara i arbetslivet utan i hela samhället. Såsom påpekas i regeringens skrivelse kommer emellertid asbesten att finnas kvar i samhället i många år framöver – i byggnader, fartyg, tåg, etc. Bl. a. de problem som följer av att det i importerade maskiner och fartyg kan förekomma asbesthaltiga material har framhållits i skrivelsen. Utskottet vill understryka vad arbetsmarknadsministern uttalat om vikten av att även i fortsättningen noggrant följa utvecklingen på detta område.

Regeringens skrivelse påkallar inte något uttalande från riksdagens sida.

Utskottet hemställer

att riksdagen beslutar att regeringens skrivelse 1986/87:68 inte skall föranleda något riksdagens uttalande.

Stockholm den 11 december 1986

På socialutskottets vägnar

Daniel Tarschys

Närvarande: Daniel Tarschys (fp), John Johnsson (s), Kjell Nilsson (s), Anita Persson (s), Blenda Littmarck (m), Gunnar Ström (s), Aina Westin (s), Yvonne Sandberg-Fries (s), Rosa Östh (c), Inga Lantz (vpk), Ingvar Eriksson (m), Erik Janson (s), Ingrid Ronne-Björkqvist (fp), Stina Gustavsson (c) och Karl-Gösta Svenson (m).

gotab Stockholm 1986 11968